

07.05.2025

Næringskomiteen

Innspill - Lov om besøksbidrag, Prop. 96 L (2024-2025)

Den Norske Turistforening (DNT) ble etablert i 1868 og er Norges største friluftslivsorganisasjon med over 320.000 medlemmer. Organisasjonen består av 56 medlemsforeninger med tilknyttede lokallag som har ansvar for til sammen mer enn 590 hytter, 22.000 km med T-merkede stier og 5000 km kvista løyper. DNT arbeider for å fremme et enkelt, aktivt, allsidig og naturvennlig friluftsliv, for sikring av allemannsretten og friluftslivets natur- og kulturgrunnlag.

DNT mener at bruk av norsk natur, med bakgrunn i allemannsretten, som hovedregel bør være gratis for både innbyggere og besøkende. For å sikre et bærekraftig reiseliv er det behov for en helhetlig besøksforvaltning rundt de mye besøkte reisemålene. Med bakgrunn i dette er DNT i utgangspunktet positive til innføring av en ordning med innkreving av overnattingsavgift slik som foreslått i ny lov om besøksbidrag, der det er gitt føringer om at midlene skal brukes til reiselivsrelaterte fellesgoder og med krav om at det må utarbeides en plan for hvordan midlene skal brukes. Vi viser imidlertid til vårt innspill i høringsrunden, der vi støttet reisemålsutvalgets forslag om nasjonal innkreving av besøksbidrag som den foretrukne løsningen. DNT vil påpeke at det er viktig at besøksbidrag kun blir et supplement til annen finansiering, virkemidler og løsninger for en helhetlig besøksforvaltning, da et besøksbidrag i seg selv ikke løser utfordringene som kan følge av besøksvekst på mange av de natur- og kulturbaserte reisemålene. DNT mener derfor at krav om etablering av reisemålsledelse bør innarbeides i loven sammen med en omforent plan for besøksforvaltning. Videre er DNT glad for at innspill om unntak for dugnadsbaserte selv- og ubetjente hytter har blitt imøtekommet.

Om besøksbidrag og allemannsretten

Det må ligge til grunn at allemannsretten gjelder både innbyggere og besøkende. Besøksbidrag må ikke bli en betaling for bruk av naturområder, men gå til tilrettelegging, infrastruktur, sikkerhetstiltak, og for bevaring av kultur- og naturområder, samt opplærende og holdningsskapende tiltak.

Om unntak fra selv- og ubetjente hytter

DNT er glad for at vårt innspill om unntak for selv- og ubetjente hytter har blitt imøtekommet i den foreløpige vurderingen i lovforslaget. Det er viktig at dugnadsbasert overnattingsvirksomhet der eventuelt overskudd går tilbake til tilretteleggingsarbeid, slik som DNTs selv- og ubetjente hytter, kan unntas fra overnattingsavgift. Disse hyttene er del av et lavterskel friluftstilbud i kommunene. Vi mener beliggenheten til de fleste av disse hyttene gjør at de i begrenset grad konkurrerer med andre overnattingssteder i kommunen, og ikke kan regnes som del av reiselivsnæringen på samme måte som andre tilbud.

DNT merker seg at fritak fra avgiften kan fastsettes i forskrift (jf. § 2-3 andre ledd). Vi vil imidlertid foreslå et at det tas inn i selve lovteksten som et eget punkt.

Forslag til nytt punkt i lovtekst i § 2-3 *Fritak fra overnattingsavgift*: «Det skal ikke ilegges avgift for overnatting på hytter som driftes på frivillig basis, dvs. dugnadsbasert overnattingsvirksomhet».

Subsidiært ber vi om følgende anmodningsvedtak:

Stortinget ber regjeringen sikre at det ikke ilegges avgift for overnatting på hytter som driftes på frivillig basis, dvs. dugnadsbasert overnattingsvirksomhet.

Om krav til planen som kommunen skal utarbeide og hva midlene skal brukes til

Det er positivt at lovforslaget presiserer at midlene må brukes til reiselivsrelaterte fellesgoder, og at innspill om at det må stilles krav om at kommunene må utarbeide en plan for bruken av inntektene har blitt imøtekommet. Det er imidlertid viktig at ikke tolkningsrommet er for vidt når det gjelder hva midlene kan brukes til, og at det blir åpenhet og transparens rundt planen for bruk av midlene. Videre mener vi at planen som kommunene skal utarbeide må sikre at midlene blir brukt til konkrete tiltak som bidrar til en helhetlig og god besøksforvaltning, og ikke kommunenes generelle tjenester som får økt bruk med økt besøk. DNT mener at det i tilknytning til dette også bør tydeliggjøres at midlene kan brukes til tilrettelegging av stier eller annet arbeid i regi av frivilligheten. For eksempel arbeid knyttet til kanalisering av ferdsel eller ulike tiltak der hvor det er behov for å ivareta natur- og kulturmiljøer. Videre mener vi at frivillige organisasjoner som DNT og andre, på lik linje med næringslivet, bør få mulighet til å gi innspill til hvordan midlene skal brukes.

Forslag til endret formulering av lovtekst i § 2-2 *Plan for bruk av inntektene fra overnattingsavgiften* (2): «Kommunen skal legge til rette for medvirkning fra berørt næringsliv, frivillige organisasjoner og andre berørte parter i forbindelse med utarbeidelse av planen.»

Subsidiært ber vi om følgende anmodningsvedtak:

Stortinget ber regjeringen sikre at frivillige organisasjoner og andre berørte får medvirke til planen for bruk av inntektene på lik linje med berørt næringsliv.

Om manglende helhetlig løsning for besøksforvaltning

DNT mener besøksbidrag kan være del av en helhetlig løsning for besøksforvaltning, men at det i seg selv ikke er løsningen på utfordringene ved de mest besøkte reisemålene. Besøksbidrag er ett av flere virkemidler i besøksforvaltningen. Slik lovforslaget er utformet, mangler det koblinger til et samarbeid rundt reisemålene og etablering av en lokal reisemålsledelse som kan bidra til både en helhetlig plan for besøksforvaltning og forvalte bruken av midlene fra besøksbidraget. Dette er viktige forutsetninger for å støtte opp om at besøksbidrag blir innført i kommuner og regioner der behovet er størst, samt å skape insentiv for samarbeid og fordeling av midler mellom kommuner der det kan være en skjevfordeling mellom der belastningen på natur og infrastruktur er størst og lokalisering av overnattingstilbud. En omforent besøksforvaltningsplan kan også gi viktig styring for arbeidet med utforming og prioritering av tiltak og utarbeidelse av selve planen for bruken av inntektene, jf. Lovforslagets § 2-2 (1).

DNT mener derfor at besøksbidrag i form av overnattingsavgiften som foreslås bør knyttes konkret til krav om utarbeidelse av en helhetlig plan for besøksforvaltning, samt etablering av en lokal reisemålsledelse som blant annet kan forvalte bruken av midlene fra besøksbidraget.

Forslag til nytt punkt i lovtekst i § 2-1 *Adgangen til å fastsette en kommunal overnattingsavgift*: «Det må etableres en lokal reisemålsledelse og en omforent besøksforvaltningsplan som grunnlag for innføring av overnattingsavgift».

Subsidiært ber vi om følgende anmodningsvedtak:

Stortinget ber regjeringen sikre at det etableres en lokal reisemålsledelse og en omforent besøksforvaltningsplan som grunnlag for innføring av overnattingsavgift.

I tillegg mener vi at det trengs sterkere incitament for interkommunalt og regionalt samarbeid om besøksforvaltning. Lovteksten må sikre at behovet for regionalt samarbeid blir vurdert samtidig som kommunene vurderer innføring av besøksbidrag.